

10. POČETAK MOJE POLITIČKE DELATNOSTI

Još krajem novembra 1918. godine vratih se u Minhen. Odvezoh se do depoa moje regimente, koja se nalazila u rukama "vojnih saveta". Cela bulunenta mi je izgledala tako odvratno da sam se smesta dlučio da ako je moguće ponovo odem odatle. S' mojim vernim kamaradom ratnog pohoda Ernstom Smitom dođoh u Traunštajn i ostadoh tamo do rasformiranja logora. U martu 1919. godine vratismo se ponovo u Minhen. Situacija je bila neodrživa i prinudno je terala na dalje produženje revolucije. Smrt Ajznera samo je ubrzala razvoj i dovela najzad do diktature saveta, bolje rečeno: do jedne privremene vladavine Jevreja, kako je prvobitno lebdela kao cilj pred očima začetnika i pokretača cele revolucije. U to vreme nizali su se u mojoj glavi beskrajni planovi. Danima sam izmišljao šta bi se sada uopšte moglo učiniti, samo je kraj svakog razmatranja uvek bio trezvena konstatacija da ja kao Bezimeni nisam posedovao ni najmanje preduslova za nekakvo svrsishodno delovanje. O razlozima zašto se i onda nisam mogao odlučiti da pristupim jednoj od postojećih partija, još ću kasnije govoriti. Tokom nove revolucije saveta nastupio sam po prvi put tako da sam navukao na sebe gnev centralnog saveta. 27. aprila 1919. u rano jutro trebalo je da budem uhapšen, ali ta tri momka pred mojim uperenim karabinom nisu posedovala potrebnu hrabrost i ponovo odoše onako kako su i došli.

Nekoliko dana po oslobođenju Minhena bio sam prekomandovan u istražnu komisiju o revolucionarnim događajima pri Drugom pešadijskom puku. To je bila moja prva, manje-više, čisto politički aktivna delatnost. Već malo nedelja posle toga primio sam naređenje da uzmem učešća a jednom "kursu" koji je držan za pripadnike oružanih snaga. Na njemu je vojnik trebalo da dobije određene osnove o državno-građanskom mišljenju. Za mene je vrednost celog ovog skupa bila u tome što sam sad dobio mogućnost da upoznam nekoliko drugova istomišljenika sa kojima sam mogao temeljno da prodiskutujem trenutnu situaciju. Svi mi bili smo manje-više čvrsto uvereni da Nemačka više neće biti spašena od sve vidljivijeg sloma, preko partija novembarskog zločina, to jest preko partija Centra i Socijaldemokratije, ali da, takozvani "Građansko-nacionalni" savezi, čak i uz najbolju volju, neće više biti u stanju da poprave ono što se dogodilo. Ovde je nedostajao čitav niz preduslova bez kojih takav rad upravo nije mogao ni da uspe. Vreme, koje je zatim sledilo, dalo je za pravo našim tadašnjim shvatanjima.

Tako je u našem malom krugu razmatrano obrazovanje jedne nove partije. Osnovne misli, koje su nam tada lebdela pred očima, bejahu iste koje su onda kasnije došle do ostvarenja u "Nemačkoj radničkoj partiji". Ime pokreta koji je trebalo iznova osnovati, moralo je od početka da pruži mogućnost da se približi širokim masama; jer bez toga svojstva izgledao je ceo rad besciljan i suvišan. Tako smo došli na ime "Socijalrevolucionarna partija"; a ovo stoga, jer su socijalna gledišta novog osnivanja značila stvarno jednu revoluciju.

A dublji razlog za to ležao je u sledećem:

Ma koliko da sam se ja još i ranije bavio privrednim problemima, to je, ipak, više ili manje, ostajalo uvek u granicama koje su same po sebi bile rezultat razmatranja socijalnih pitanja. Tek kasnije se ovaj okvir proširio usled ispitivanja nemačke politike saveza. Ona je, svakako, jednim velikim delom bila rezultat pogrešne procene privrede, kao i nejasnoće o mogućnim osnovama ishrane nemačkog naroda u budućnosti. Sva ova razmišljanja su se, međutim, zasnivala još na mišljenju da je u svakom slučaju kapital samo rezultat rada i stoga, kao i on sam, taj rad, podleže korekturi svih onih faktora, koji mogu ljudsku delatnost ili da unapređuju ili da sputavaju. U tome onda, kaže se, leži i nacionalni značaj kapitala, što on sam tako potpuno zavisi od veličine, slobode i snage države, dakle nacije, i samo ova povezanost već

mora, kažu, da vodi do unapređenja države i nacije od strane tog kapitala, i to na osnovu jednostavnog nagona za samoodržanje, odnosno, razmnožavanje. Ova upućenost kapitala na nezavisnu slobodnu državu, kaže se, prisiljava ga sa svoje strane da se zalaže za ovu slobodu, silu, snagu itd, nacije. Time je bio i zadatak države prema kapitalu srazmerno jednostavan i jasan: država je imala samo da se stara za to da kapital ostane sluga države i da ne uobražava da je gospodarica nacije. Ovo stanovište moglo se onda održati u dve granične linije: održanje jedne životno sposobne nacionalne i nezavisne privrede, na jednoj strani, obezbeđenje socijalnih prava radnika na drugoj. Razliku ovog čistog kapitala, kao poslednjeg rezultata stvaralačkog rada prema jednom kapitalu, čija egzistencija i suština počivaju isključivo na špekulacijama, nisam ranije mogao sa željenom jasnoćom da prepoznam. Za ovo mi je nedostajao prvi podsticaj, na koji upravo još nisam naišao. Ovo mi je sada u najtemeljnijem vidu obezbedio jedan od gospode predavač na već pomenutom kursu: Gotfrid Feder. Po prvi put u svom zivotu čuo sam jedan principijelan obračun sa internacionalnim berzanskim i kreditnim kapitalom. Čim sam saslušao prvo Federovo predavanje, sevnula mi je odmah kroz glavu i misao da sam sada našao jednu od najbitnijih pretpostavki za osnivanje nove partije.

Federova zasluga počivala je u mojim očima u tome što je on sa bezobzirnom brutalnošću utvrdio kako je spekulativni, tako i za nacionalnu privredu štetni karakter berzanskog i kreditnog kapitala, a istovremeno i razobličio njegovu prastaru pretpostavku kamate. Njegova izlaganja bila su u svim principijelnim pitanjima tako tačna da su kritičari tih izlaganja unapred mogli manje da osporavaju teorijsku tačnost ideje, nego, štaviše, sumnjali su u praktičnu mogućnost njenog sprovođenja. Samo, ono što je u očima drugih predstavljalo slabost Federovih izlaganja, u mojim očima je to predstavljalo njihovu snagu.

Zadatak programatora nije da se utvrde različiti stepeni ispunjivosti jedne stvari, nego da se stvar, kao takva, razjasni; to znači: da on treba manje da se brine za put a više za cilj. Ali, ovde odlučuje principijelna tačnost jedne ideje, a ne teškoća njenog sprovođenja. Čim programator pokuša da, na mesto apsolutne istine, vodi računa o takozvanoj, "svrsishodnosti" i "stvarnosti", onda njegov rad prestaje da bude polarna zvezda istraživačkog čovečanstva, da bi, umesto toga, postao recept za svakodnevicu. Programator, dakle idejni vođa jednog pokreta, ima za cilj da taj pokret odredi, a političar da teži njegovom ispunjenju. Jedan je, prema tome, u svom mišljenju određen večnom istinom, a drugi u svome delovanju više odgovarajućom praktičnom stvarnošću. Veličina jednog je u apsolutnoj apstraktnoj tačnosti njegove ideje, a veličina drugoga u ispravnosti stava prema datim činjenicama i jednoj korisnoj primeni istih, pri čemu treba kao zvezda vodilja da mu služi cilj, koji je postavio programator, to jest, idejni vođa. Dok se kao probni kamen za značaj jednog političara sme posmatrati uspeh njegovih planova i dela, to znači, dakle, ostvarivanje istih; ostvarenje poslednje namere idejnog vođe, programatora, ne može nikada da usledi, pošto, doduše, ljudska misao može da shvati istine i da postavi kristalno jasne ciljeve, samo će potpuno ispunjenje istih propasti usled opšte ljudske nesavršenosti i nedovoljnosti, što će apstraktno tačnija i time moćnija biti ideja, utoliko će nemogućnije ostati njeno potpuno ispunjenje, dokle god ona isključivo zavisi od ljudi. Stoga se značaj idejnog vođe-programatora, ne sme da meri prema ispunjenju njegovih ciljeva, nego po ispravnosti istih i uticaju, koji su oni vršili na razvoj čovečanstva. Kada bi bilo drukčije ne bi se osnivači religija smeli ubrajati u najveće ljude na ovoj zemlji, pošto, eto, ispunjenje njihovih etičkih namera nikada neće biti čak ni približno potpuno. Čak je i religija ljubavi u svom dejstvu samo slabi odsjaj htenja njenog uzvišenog utemeljivača; samo njen značaj leži u pravcu koji je ona pokušala da jednom opštem, ljudskom, kulturno-etičkom i moralnom razvoju.

I suviše velika različitost zadataka programatora (odnosno idejnog vođe) i političara takođe je i uzrok zašto se, gotovo nikada, ne može naći sjedinjenje obojice u jednoj ličnosti. Ovo posebno važi za takozvanog "uspešnog" političara malog formata, čija je delatnost, najčešće, zaista, "umetnost mogućeg", kako je Bizmark politiku uopšte malo skromno označio. Što se

slobodnije takav jedan "političar" drži po strani od velikih ideja, utoliko će lakši, a često, i vidljiviji, a i sve brži, biti njegovi uspjesi. Naravno, oni su time takode posvećeni ovozemaljskoj prolaznosti i ponekad ne nadživljavaju smrt svojih očeva. Delo takvih političara je uglavnom za potomstvo beznačajno, pošto njihovi uspjesi u sadašnjosti, eto, počivaju samo na ostajanju po strani od svih zaista velikih i odlučujućih problema i zamisli, koji bi kao takvi i za kasnije generacije mogli biti od vrednosti.

Sprovođenje takvih ciljeva koji samo još za daleka buduća vremena imaju vrednost i značaj, a najčešće je malo atraktivno za zagovarača istih i retko nailazi na razumevanje kod velikih masa, koje odluke o pivu ili mleku, najpre bolje razumeju nego dalekosežne planove za budućnost, čije ostvarenje može da nastupi tek kasnije, a čija će korist uopšte biti na dobrobit tek sledećim pokolenjima. Tako će se, već i iz razloga izvesne sujete, koja je uvek srodnik gluposti, velika masa političara držati po strani od svih, zaista, teških planova za budućnost, da ne bi izgubili trenutne simpatije velike gomile. Uspeh i značaj takvog jednog političara nalazi se, isključivo u sadašnjosti, i ne ostaje uopšte ništa za sledeća pokolenja. A male glavice tako nešto, obično, veoma malo zanima; oni su sa tim zadovoljni. Drukci su odnosi kod programatora, kod idejnog vode. Njegov značaj se nalazi skoro uvek samo u budućnosti, pošto je on, ne retko čovek koga označavaju rečju "osobenjak", otuđen od sveta. Jer, ako se umetnost političara zaista posmatra kao umetnost mogućeg, onda programator, idejni vođa, spada u one za koje se kaže da se dopadaju samo bogovima, ako žele i zahtevaju moguće. On će uvek morati da se odrekne priznanja savremenika, ali zato žanje slavu potomstva, ukoliko su njegove misli besmrtnе.

U okviru drugih perioda čovečanstva može se jednom dogoditi da se političar sa pragmatičarom sjedini. I što je ovo stapanje dublje, tim su veći otpori, koji se onda suprotstavljaju delovanju ovog političara. On više ne radi za potrebe i zahteve, koji su jasni bilo kom malograđaninu, već za ciljeve koje veoma mali broj shvata. Stoga je, onda, njegov život rastrzan između ljubavi i mržnje. Protest savremenosti, koja ne shvata tog čoveka, bori se sa priznanjem potomstva za koje on i radi. Jer, što su veća dela jednog čoveka koja je učinio za budućnost, tim teže će moći da ih shvati sadašnjost, utoliko je, takode, teža i borba, i utoliko i ređi uspeh. Ali, ukoliko taj uspeh nekome kroz nekoliko vekova procveta, onda ga možda, u njegovim kasnim danima, može da obasja laki odsjaj dolazeće slave. Naravno, oni velikani su samo maratonci istorije; lovorov venac sadašnjosti dotiče samo još slepoočnice umirućeg heroja. U njih se, međutim, računavaju veliki borci na ovom svetu, koji su od savremenika neshvaćeni, ipak bili spremni da izbore bitku za svoje ideje i ideale. To su oni dični muževi, koji će se jednoga dana najviše i približiti srcu naroda; izgleda, onda, gotovo tako kao da se svaki pojedinac tada oseća obaveznim da popravi u prošlosti ono što je sadašnjost i nekad zgrešila u odnosu na te velikane. Njihov život i rad biće praćeni dirljivo zahvalnim divljenjem, i naročito će u sumornim danima ponovo podizati slomljena srca i očajne duše naroda. Ali ovde ne spadaju, samo oni zaista veliki državnici, već i svi ostali veliki reformatori. Pored Fridriha Velikog, ovde su, takode, i Martin Luter, kao i Rihard Vagner.

Kada sam saslušao prvo predavanje Gotfrida Federa o "prekidu kamatnog robovanja", smesta sam znao da se ovde radi o jednoj teoretskoj istini, koja bi morala biti od nesagledivog značaja za budućnost nemačkog naroda. Oštro odvajanje berzanskog kapitala od nacionalne privrede, pružalo je mogućnost da se odupre internacionalizaciji nemačke privrede, a da istovremeno borbom protiv kapitala uopšte ne ugrozi temelj jednog nezavisnog nacionalnog samoodržanja. Meni je razvoj Nemačke stajao već isuviše jasno pred očima, a da ne bih znao da najteža borba nije više protiv neprijateljskih naroda, nego protiv internacionalnog kapitala, koja mora da se povede i dobije. U Federovom predavanju osećao sam jednu snažnu parolu za ovu buduću borbu. I ovde je kasniji razvoj dokazao koliko su tačna bila naša ondašnja osećanja. I danas nas više ne ismejavaju naši lukavi građanski političari; danas

vide čak i oni, ukoliko nisu svesni lažovi, da internacionalni berzanski kapital nije samo bio najveći huškač na rat, nego upravo sada, posle završetka borbe ništa ne propušta da bi mir pretvorio u pakao. Borba protiv internacionalnog finansijskog i kreditnog kapitala postala je najvažnija programska tačka borbe nemačke nacije, za njenu privrednu nezavisnost i slobodu. A što se, međutim, tiče prigovora takozvanih praktičara, njima se može odgovoriti na sledeći način: sve bojazni o užasnim privrednim posledicama jednog sprovođenja "prekida kamatnog vazalstva" su suviše; jer, najpre su dosadašnji privredni recepti veoma naškodili nemačkom narodu, stavovi po pitanjima nacionalnog samopotvrđivanja podsećaju nas veoma snažno na uverenja sličnih stručnjaka u ranijim vremenima, na primer, mišljenja bavarskog medicinskog kolegijuma povodom pitanja uvođenja železnice. Sve bojazni ove uzvišene korporacije onda nisu se, kao što je poznato, kasnije ostvarile; putnici u vozovima novoga "parnog konja" nisu dobili vrtoglavicu, posmatrajući se, takođe, nisu razboleli, a odrekli su se i ograde koja bi taj novi izum učinila nevidljivim. Samo što su ograde pred glavama svih takozvanih "stručnjaka" ostale očuvane i za potomstvo.

A pod dva, trebalo bi da se zapamti sledeće: svaka, pa čak i najbolja ideja, postaje opasnost, ako uобрази da je sama sebi svrha, a u stvarnosti, pak, predstavlja samo sredstvo za cilj - međutim, za mene i za sve istinske nacionalsocijaliste postoji samo jedna doktrina: narod i otadžbina. Ono za šta mi imamo da se borimo jeste osiguranje postojanja i širenja naše rase i našeg naroda, ishrana njegove dece i održanje čistote njegove krvi, sloboda i nezavisnost otadžbine, da bi naš narod radi ispunjenja misije, koja je i njemu dodeljena, od strane Tvorca univerzuma, mogao da sazri. Svaka misao i svaka ideja, svaka nauka i sve znanje imaju da služe ovom cilju. Polazeći od ovog gledišta sve, takođe, mora biti ispitano i prema svojoj svrsishodnosti primenjeno, ili odbijeno. Tako ni jedna teorija ne okoštava ubitačnu doktrinu, pošto, dakako, sve ima da služi samo životu.

Tako su saznanja Gotfrida Federa bila podsticaj da se na temeljan način uopšte i pozabavim ovom oblašću koja mi je, eto, do tada još bila malo poznata. Poceh ponovo da učim i tek tada sam stvarno dospeo do pravog razumevanja sadržine i htenja životnog dela Jevrejina, Karla Marksa. Njegov "Kapital" mi je tek sada postao razumljiv, isto tako kao i borba socijal-demokratije protiv nacionalne privrede, koja je imala samo da pripremi teren za vladavinu stvarnog internacionalno-fmansijskog i berzanskog kapitala.

Ali, i u još jednom drugom pogledu su za mene ovi kursevi bili od najvećeg posledičnog dejstva. Jednoga dana javio sam se za diskusiju. Jedan od učesnika pomislio je da za Jevreje mora sada da lomi koplja i poče da ih u dužim izlaganjima brani. To me podstaknu da se suprotstavim. Najveći broj prisutnih učesnika kursa stavi se na moju stranu. A rezultat je opet bio da sam nekoliko dana kasnije bio određen da u jednom ondašnjem minhenskom puku budem postavljen kao takozvani "oficir za obrazovanje". Disciplina u trupi bila je u to vreme još prilično slaba. Ona je trpela od naknadnog dejstva perioda vojnih saveta. Samo potpuno lagano i oprezno moglo se preći na to da se umesto "dobrovoljne" poslušnosti kako su obično lepo zvali taj svinjac pod Kurtom Ajznerom ponovo uvede vojna disciplina i potčinjenost. Takođe je trebalo da sama trupa nauči da oseća i misli nacionalno i otadžbinski. U oba ova pravca prostirale su se oblasti moje nove delatnosti. Počeo sam je sa svom radošću i ljubavlju. Jer, eto, sad mi se odjednom pružila prilika da govorim pred jednim većim krugom slušalaca; i što sam ranije uvek, i ne znajući, čisto iz osećaja, jednostavno pretpostavljao, sada se i dogodilo: umeo sam "da govorim". Ali, glas mi je već postao mnogo bolji, tako da sam, bar u malim vojničkim sobama, svugde bivao dovoljno razumljiv. Nijedan zadatak me nije mogao učiniti srećnijim do ovaj, jer sada sam mogao još pre moga otpuštanja iz vojske da u toj instituciji učinim korisne usluge, instituciji koja mi je beskrajno ležala na srcu: tj. u vojsci. Smeo sam sada da govorim i o uspehu: mnoge stotine, pa svakako i hiljade kamerada, sam u toku svojih predavanja ponovo vratio njihovom narodu i otadžbini. Ja sam "nacionalizirao" trupu i mogao sam, i na tom putu da pripomognem da ojača opšta disciplina. Ponovo sam, pri

tome, upoznao jedan broj istomišljenika-kamarada, koji su mi kasnije pomogli da stvorimo osnovu novoga pokreta.